

Associacions col·laboradores

Font dedicada al Canonge Liñán.
Plaça de la Mare de Deu.
València ciutat.

Tots els dies 9

- 63 -

9 d'abril de 2022

(Plaça Comte de Carlet. València C.)

*Mariano Liñán y Morelló (detall), de Bernardo López Piquer, 1840.
Paranimf de l'Universitat de València*

Mariano Liñán i Morelló

(València ciutat, 1769 - Madrid 1844)

Tots els fullets de l'activitat *Tots els dies 9* realitzades fins ara se poden trobar en pdf en:
www.convenciovalencianista.org i www.rogleconstantillombart.com

Convencio Valencianista
cvalencianista@gmail.com

MARIANO LIÑÁN I MORELLÓ (València ciutat, 1769 - Madrid 1844)

Mariano de Liñán i Morelló va naixer el 1 de novembre de 1769 en la Vila Nova del Grau (poblat marítim anexionat a València en 1897). Va iniciar els seus estudis eclesiàstics en el Colege Major de Sant Tomás de Villanueva, que es trobava en lo que ara és el carrer de les Barques. Va aplegar a ser catedràtic de llengua àrap en l'Universitat de València. Com a catedràtic, era pavorde de la Catedral Metropolitana de València, encarregat de l'administració i assimilat al Capítul catedralici i, per tant, canonge. Va ser també beneficiat de Sant Nicolau. Elegit diputat en les Corts de 1820, aplegaria a ser Pròcer del Regne en les Corts de 1834, any en el que és nomenat, per la Reina Governadora, Comissari General de la Santa Creuada. Era esta una organització que gestionava els ingressos procedents de les bules que concedia la Santa Seu al Govern espanyol per a la defensa de la fe catòlica. En resum, fon un home que va alcançar una elevada posició acadèmica, eclesiàstica i també en la política, gojant inclús del favor de la Corona. En 1844 va ser nomenat bisbe de Terol, càrrec que no va aplegar a ocupar ja que va morir en Madrid el 14 de maig de 1844 a l'edat de setentacinc anys, és dir, ja major per a la seua època.

Ademés de tot lo dit, don Mariano era un home cult, il·lustrat i estava sensibilisat pel benestar dels seus païsans. Per aixó va tractar de millorar les condicions de salubritat per a València, seguint l'exemple de París, ciutat que conta en una distribució d'aigua potable molt avançada, modèlica per a la seua època. Va tractar, segons pareix, en les més diverses instàncies, sense aconseguir, a pesar de la seua influència, cap resultat.

Per això, sent home adinerat, en morir, va deixar en el seu testament 50.000 duros de l'època (parlem de 250.000 pessetes, açò és, 1.562 euros) en deute públic francès, per a la duta d'aigües a la capital valenciana. El llegat posava com a condició que les obres començaren abans d'un any, puix, en cas contrari, se destinarien a la beneficència.

Per a realisar este projecte es va constituir una comissió de la que formaven part l'Ajuntament de València, la Societat Econòmica d'Amics del País (que també projectà i construï una altra font, en la plaça de Sant Vicent) i un germà del canonge. Varen sol·licitar a la reina, llavors Isabel II, autorisació per a iniciar un projecte, la qual fon concedida.

Elaborat el projecte, es va vore que la quantitat d'arribada d'aigua era totalment insuficient, i que l'herència, encara sent quantiosa, només cobria el deu per cent de les obres, puix la realisació total suponia un montant de sis milions de reals. L'alcalde de la ciutat, que era En José Campo, el Marqués de Campo, notable empresari, va fundar una Societat Anònima en la qual persones particulars varen aportar capitals que es tornarien en impostos percebuts per l'Ajun-

tament. Les obres per a la canalisació de les aigües potables varen començar en 1847, tres anys despuix de la mort del religiós, i varen durar tres anys.

Es va construir un assut en Manises, una bassa de decantament, un depòsit general en Mislata -actualment és la seu del Museu Històric de la Ciutat de València-, i des d'eixe depòsit partiran les primeres canonades que, cursant pels carrers Quart i Cavallers, abastien mija dotzena de fonts olbis. Les canonades eren de ferro i varen ser dutes des d'Anglaterra. En alguns trams, cavats en pic i pala, varen treballar presos condemnats a treballs forçats. El 19 de novembre de 1850, natalici de la reina Isabel II, es va inaugurar la duta d'aigües a València en la font de la plaça de Calatrava, hui plaça del Negret. Eixe dia varen voltejar les campanes i va ser dia festiu en la ciutat.

A partir d'este moment, les malalties degudes a la contaminació de l'aigua es varen reduir dràsticament. El sistema valencià ja estava en funcionament quan varen començar les obres del Canal d'Isabel II en Madrid.

València, en homenage al canonge Liñán, va construir una font emplaçant-la en el jardinet situat al costat de la Basílica de la Mare de Deu. És un pedestal en quatre caràtules de bronze dorat que aboquen aigua sobre quatre piles. En l'anvers hi ha un escut en llozer i una inscripció: "Al Canonge Liñán" i en el revers, "La Societat d'Aigües Potables va costejar esta font com a homenage al primer promotor de l'abastiment de la ciutat. 1977". El pedestal està coronat per un bust de bronze que representa al canonge, obra de l'escultor José Esteve Edo, qui prengué com a model la pintura a l'oli que va pintar Bernardo López Piquer en 1840 i que es pot vore en el paranimf de l'Universitat de València. El bust el representa en la creu pectoral pròpia dels bisbes, pel fet d'haver segut nomenat per ad esta dignitat, encara que la mort li va impedir prendre possessió del càrrec.

*El Canonge Liñán,
Capellà del Real Palau,
de Vicente López Portaña, c. 1835.
Museu Lázaro Galdiano. Madrid*

F. S. O.